

Aktiviteter före läsning

Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier - Svenska/Svenska som andraspråk, Årskurs 4-6

Syfte

Olika aktiviteter och strategier underlättar när eleverna möter en ny text och placerar in texten i ett sammanhang. Aktiviteter *före* läsning skapar både förförståelse och underlättar när eleverna senare läser texten. Aktiviteter *under* och *efter* breddar och fördjupar förståelsen av texten, samt skapar förutsättning att göra kopplingar i och utanför texten.

Läraren reflekterar

Det är vår uppgift som lärare att välja texter, i vilket sammanhang de presenteras och därefter vilka aktiviteter som passar för just våra elever. Detta är *exempel* som har fungerat bra för mig och mina elever.

För läraren: Aktiviteter före läsningen – att skapa sammanhang

Det är viktigt för motivationen att eleverna förstår i vilket sammanhang texten förekommer. *Förstår jag varför jag ska läsa det här?* Därför är det viktigt att hitta ingångar som tydligt visar detta för eleverna. Det är såklart ett plus om ingångarna gör att området känns angeläget och berör eleverna.

- Omformulera området eller problematisera. Jämför hur *Näringskedjor* och *Vem äter vem* kittlar hjärnans lustcentrum. Eller *Sydamerika* med *Varför gick Inkariket under?* Eller *Atomer och kärnkraft* med *Vill du bo granne med ett kärnkraftverk?*
- Paketera *olika sorters texter* och hitta minsta gemensamma nämnare för att plocka in dem i ett större sammanhang, till exempel texter om kärlek, miljöförstöring, dilemman, orättvisor eller drömmar.
- Presentera *omformuleringen* eller *paketeringen* på ett estetiskt tilltalande sätt. Två enkla sätt är att använda loggor på [Flamingtext](#) eller skapa ordmoln i [Wordle](#). Exempel:

- Introducera området med filmklipp eller berättelser som är intressanta, roliga eller aktuella. Om du ska läsa en text om näthat, till exempel *Gilla hata horan*, kan du se ett avsnitt av *Trolljägarna* eller läsa hur lätt ett "rykte" sprids i media, Innebandypappan [Del 1](#) och [Del 2](#). Fortsätt med hur snabbt saker sprids på sociala medier och kan orsaka händelser bortom din kontroll, [Tiggare fick vatten på sig](#).

Elevuppgifter: Aktiviteter före läsningen – skapa förförståelse

- Titta på omslaget. Vad ser de på bilden? Personer, plats, tidpunkt? Låt eleverna fundera på vad boken/texten handlar om.
- Ta en bildpromenad genom texten. Samma som ovan.
- Läraren kan lyfta ord från texten, till exempel tre ord. Skriv upp dem på tavlan och låt eleverna fundera på vad orden betyder. Skriv en mening till första ordet. Låt eleverna skapa egna meningar till samma ord. Läs upp meningarna i helklass. Upprepa för varje ord. Skriv en mening med två ord. Eleverna gör egna förslag. Slutligen skriver läraren en mening där alla ord ingår och eleverna försöker själva. Läs upp och skriv några förslag på tavlan. På detta sätt får eleverna en förförståelse av vad texten ska handla om och dessutom se hur det går att använda ord på olika sätt.
- Presentera boken/texten med att sammanfatta eller visualisera innehållet, till exempel med ett persongalleri eller med en bild.

Modellen *Thieves* av läsforskaren Manz (2002), bearbetad av Zwiars (2004), sammanfattar en del av aktiviteterna som presenterats:

- Title – Läs titeln och fundera på vad det handlar om.
- Heading – Läs rubrikerna. Gör om rubrikerna till frågor och försök klura ut vad texten handlar om.
- Introduction – Läs introduktionen eller ingressen och bilda dig en ytterligare uppfattning.
- Every first sentence – Läs första meningen i varje stycke.
- Visuals and vocabulary – Bilder och nyckelord (till exempel kursiva och fetmarkerade).
- End of chapter questions – Finns det frågor i slutet?
- Summary – Läs sammanfattningen.

Lgr 11 Förmåga

Läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.

Centralt innehåll

Lässtrategier för att förstå, tolka och analysera texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, tema och motiv samt deras syften, avsändare och sammanhang.

Kunskapskrav (åk 7-9)

Eleven kan läsa skönlitteratur och sakprosatexter med **mycket gott flyt** genom att, på ett **ändamålsenligt och effektivt** sätt, välja och använda lässtrategier utifrån olika texters särdrag.